

Veľkonočná nedeľa Pánovho zmŕtvychvstania

Sv. omša v nedeľu

Sv. omša Veľkonočnej nedele je najradostnejšou z cirkevného kalendára, pretože Cirkev sa vyhrieva v žiare najpozoruhodnejšieho zásahu Boha do ľudských dejín, vzkriesenia jeho Syna. Prvé a druhé čítanie nám ponúkajú jedny z prvých apoštolských kázni založených na vzkriesení a čítania z Evanjelia opisujú, ako sa Kristus hneď po svojom zmŕtvychvstaní zjavil svojim nasledovníkom.

Prvé čítanie | Sk 10, 34a. 37-43

Toto čítanie zo Skutkov apoštolov je nádherným zhrnutím poslania evanjelia a viery ranej Cirkvi. V tomto súhrne Petrovej kázne (lebo bezpochyby kázal dlhší čas: možno pol hodiny, hodinu, či aj viac) vidíme zhrnutie evanjelií, najmä Markovho evanjelia, ktoré sa tradične pokladá za Petrovo kázanie a ktoré sleduje Ježišovo pôsobenie od Jánovho krstu až po vzkriesenie. Ďalším dôležitým aspektom evanjelia je, že “jemu vydávajú všetci proroci svedectvo”. Inak povedané, základ kresťanskej viery tvorí Ježišovo pôsobenie, zakorenené v Písmach Izraela (Starom zákone) a ono je aj “hermeneutickou optikou” či “kľúčom na vysvetlenie” Zákona, Prorokov aj spisov.

Peter poznamenáva, že apoštoli “s ním po jeho zmŕtvychvstaní jedli a pili”. Spomíname si, že pri Poslednej večeri podľa Lukáša Ježiš hovoril, že nebude znova jesť a piť, kým nepríde Božie kráľovstvo (Lk 22, 16.18). A Ježiš predsa po zmŕtvychvstaní (Lk 24, 41-43) a počas štyridsiatich dní od Veľkej noci po nanebovstúpenie (Sk 1, 4 v gréčtine) stoloval s apoštolmi a ukazoval im, že Božie kráľovstvo už prišlo. Tieto časy jedla sú tiež v zásade eucharistickým slávením: stolovaním so vzkrieseným Kristom. Keď v túto Veľkonočnú nedeľu zasadneme k Eucharistii, budeme “s ním jesť a piť po jeho zmŕtvychvstaní.” Naša účasť na Eucharistii je ohlasovaním o tom, že Božie kráľovstvo prišlo na zem a že sa prejavuje v “jednej, svätej, katolíckej a apoštolskej Cirkvi,” ktorá je pre všetkých hriešnikov uprostred seba stále “záchrannou sieťou”, ktorú hádzu ruky následníkov rybárov, a tak ľudí tiahnu do večného života (porov. Mt 13, 47-50)!

Responzóriový žalm | Ž 118, 1-2, 16-17, 22-23

R.: Toto je deň Krista Pána, radujme sa, aleluja alebo Aleluja

Žalm 118 je veľmi mocný, a preto je veľmi vhodný pre túto liturgiu. Je to „ďakovný žalm“ (hebr. todah), ako sme už hovorili predtým. Kľúčovou líniou žalmu je „Oslavujte Pána, lebo je dobrý, / lebo jeho milosrdenstvo [hebr. hesed] trvá naveky.“ Tento refrén by sa dal nazvať témou celého žaltára, ktorý je knihou chvál z vdaky za vernosť Božej zmluvy (hebr. hesed) Izraelu. Boh prejavil svoju vernosť zmluve najvýraznejšie tým, že vzkriesil z mŕtvych Ježiša Krista – Syna Dávidovho a Mesiáša, pravého Izraela v jednej osobe. Vzkriesením Ježiša, jediného pravého Izraelitu, ktorý ako Kráľ nepriamo zastupoval celý národ, Boh vzkriesil celý Izrael z mŕtvych, čím sa splnili slová proroka Ezechiela 37, ktoré sa čítajú v nedeľu Lazára (5. pôstna nedeľa). Chceme si tiež pripomenúť, že žalm 118 bol posledným žalmom paschálneho “Hallelu“, chválospevu zloženého zo žalmov 113 – 118, ktoré zbožní Židia spievali počas veľkonočného „sederu“. Toto je pravdepodobne hymnus, o ktorom sa hovorí v evanjeliách, že Ježiš a učeníci ho spievali, keď odchádzali z “hornej siene” (Mt 26, 30; Mk 14, 26). Ako niekoľko z posledných slov, ktoré Ježiš spieval v ústrety „noci“ (Jn 13, 30) svojho umučenia, je tento žalm mimoriadne dojímavým, keďže ho teraz berieme ako pieseň víťazstva. V Ježišovi sa naplnil celý význam veľkonočného sederu. Žalm, ktorý bol prorocký na Štvrtok Pánovej večere, sa splnil a teraz je víťazným pokrikom!

„Kameň, ktorý stavitelia zavrhlí, stal sa kameňom uholným“ Cirkvi, Božieho chrámu postaveného zo živých kameňov (Ef 2, 17–22), ktorý nahrádza kamenný chrám v Jeruzaleme, zničený v priebehu nasledujúcej generácie (do r.70). Keď vstupujeme do veľkonočného obdobia, budeme sa zameriavať na rast Cirkvi, na stavbu tohto nového živého chrámu, a to čítaním Knihy Skutkov počas každodennej svätej omše a Pánových dní.

Druhé čítanie | Kol 3, 1–4

Toto krátke čítanie z listu apoštola Pavla možno chápať ako slová poučenia pre novopokrstených kresťanov (a tiež pre starších kresťanov!). Opisuje celý kresťanský život, v ktorom zomierame sebe a teraz žijeme pre „to, čo je hore“, kým sa „nezjavíme s ním v sláve“. To znamená, že stredobodom nášho života musí byť Božia láska v Ježišovi Kristovi, nie peniaze, hmotný majetok, zábava, jedlo, sex, drogy, získavanie slávy alebo akejkoľvek inej márnej veci: „žiadostivosť tela a žiadostivosť očí a honosenie sa bohatstvom“ (1Jn 2, 16). Keď sa kresťania rozptyľujú hľadaním týchto vecí, kresťanský život sa rozpadá.

alternatívne druhé čítanie | 1 Kor 5, 6b–8

V tejto pasáži sú silné eucharistické obrazy. Keď Pavol hovorí o „vyčistení starého kvasu“, vyvoláva predstavu židovskej prípravy na Veľkú noc, pri ktorej bolo potrebné odstrániť kvas z domu. Veľkonočný chlieb bol nekvasený; v súlade s týmto princípom latinský obrad na novú Paschu, Eucharistiu, používa nekvasený chlieb. Keď Pavol hovorí o „slávení sviatku“, má na mysli Eucharistiu, našu mesašsku Paschu. Ale nekvasený chlieb Eucharistie sa musí spájať so životným štýlom „bez kvasu“, to znamená bez „zloby a nepravosti“ a charakterizovaným „čistotou a pravdou“.

Sekvencia

Táto starodávna sekvencia je plná biblických obrazov a paradoxov evanjelia: že baránok má vykúpiť ovce; že jediný bezhriešny uzmiere hriešnikov; že ten, kto zomrel, bude nesmrteľne vládnuť. Potom sa spievaný hlas stane hlasom Márie Magdalény, prvej svedkyne zmŕtvychvstania. Mária hovorí eucharistickému zhromaždeniu, čo videla podľa Evanjelia určeného pre túto sv. omšu, Jn 20, 1–9. Zhromaždenie odpovedá akklamáciou Krista, víťazného, život–dávajúceho Kráľa.

Evanjelium | Jn 20, 1–9

Tento slávny „beh k hrobu“ dvoch veľkých apoštolov Petra a Jána má v sebe veľa významov. Ján bol oveľa mladší, takmer určite dospievajúci mladík, a tak s ľahkosťou predbehne Petra v strednom veku. Napriek tomu sa podriaďuje Petrovi a dovoľuje staršiemu apoštolovi vstúpiť do hrobu ako prvému. Duchovní autori v tom často – a verím, že správne – videli príklad náležitého vzťahu mystiky a učiteľského úradu v živote Cirkvi. Ján je mystik, ktorý akoby vždy vnímal pravdu o Ježišovi o krok pred Petrom, ktorý predstavuje učiteľskú autoritu a hierarchiu Cirkvi. Ján však nie je arogantný: trpezlivo čaká, kým ho Peter (Magistérium) dobehne. Veriaci obdarení duchovnými vnuknutiami by sa teda nemali odtrhnúť od Cirkvi alebo sa stať „individualistami“ v honbe za svojou víziou alebo charizmou, ale mali by čakať, kým ich zvyšok Cirkvi, a najmä jej vedenie, „dobehe“.

Jánov pohľad na pohrebné rúcha je jedným z najsilnejších svedectiev, že išlo skutočne o nadprirodzené vzkriesenie, a nie o krádež mŕtvol. Nikto, kto by mal v úmysle ukradnúť Ježišovo telo, by si v hrobke nenašiel čas na to, aby vybalil mŕtvolu z pohrebného rúcha! Nielenže by to bolo zbytočné, ale vonku boli rímski strážcovia – ak ich zlodeji aj „vyradili“, existovala pravdepodobnosť, že sa každú chvíľu preberú. Celý scenár bol príliš nebezpečný: prečo zostávať v hrobke, aby ste rozbalili telo, riskujúc, že vás objavia, zatknú a popraví za vzburu proti autoritám? Prečo by ste mrhali časom, aby ste zložili šatku z hlavy a odložili ju nabok? Navyše, náhrobné plachty boli v tom čase už stuhnuté a prilnuté k mŕtvole, pretože myrha a aloe boli lepkavé (Jn 19,39) a po zaschnutí na lane vytvárali akési „balzamovacie lepidlo“ (Jn 19, 40). V skutočnosti, ak Ježišov pohreb nebol nezvyčajný, to, čo Ján videl, bol pravdepodobne dutý „zámotok“, polotuhý, prázdny tvar múmie z plátna vytvoreného okolo teraz nezvestného tela a stvrdnutého vďaka zaschnutým balzamovacím tekutinám. Ako mohol niekto dostať telo von? Bol vzkriesený priamo „cez“ pohrebné odevy. Stalo sa niečo nadprirodzené. Takže „videl a uveril“.

Pri tejto veľkonočnej nedeľnej omši nevidíme pohrebné rúcha v prázdnom hrobe, ale Ján nám vydal svedectvo a „vieme, že jeho svedectvo je pravdivé“ (Jn 21,24). Navyše, „blahoslavení, ktorí nevideli a uverili“ (Jn 20,29). Máme svedectvo apoštolov, mnohé historické dôkazy a svedectvo o zázrakoch a zjaveniach v našej dobe.

Napriek tomu si stále vyžaduje vieru povedať „Amen“ radikálnemu vyhláseniu „Telo Kristovo“. A toto je súčasťou Božej pedagogiky: zjavuje sa dostatočne jasne, aby sme mali dôvod veriť, ale nie tak priamo, aby nás nasilu nútil proti našej vôli. Vždy nám necháva priestor, aby sme si cvičili vieru, pretože túži po deťoch, ktoré mu budú dôverovať, a nie po sluchoch, ktorí sú nútení mu slúžiť. Poďme ako deti k tejto Eucharistii, s dôverou v svedectvo apoštolov Petra (v prvom čítaní) a Jána (v Evanjeliu), že Kristus vstal z mŕtvych, a verme, že Eucharistia, ktorú prijímame, je to isté Telo, ktoré chýbalo v hrobe.